

ČASOPIS LORM z.s.

DOTEKY

119
2024
LÉTO

VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORKY • ZPRÁVY Z LORMU •
STALO SE ANEB POHLED Z DRUHÉ STRANY • PŘÍSPĚVKY
ČTENÁŘŮ • PŘÍBĚH • SOCIÁLNĚPRÁVNÍ NOVINKY • ZDRAVÍ
• INFORMACE • OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH •
ZE SVĚTA • VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

- 5 • DOTEKY V PROSINCI OSLAVÍ 30 LET!
- 15 • POVÍDÁNÍ O OSTRAVSKÝCH KLUBECH
- 24 • NAVÝŠENÍ PŘÍSPĚVKU NA PÉČI
- 29 • PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY:
ROSENBERGŮV SYNDROM

LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

VERŠE – Na vycházce	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORKY	4
ZPRÁVY Z LORMU	
Doteky v prosinci oslaví 30 let!	5
Okénko do Prahy	8
Okénko do Libereckého kraje	9
Okénko do Moravskoslezského kraje	11
STALO SE ANEB POHLED Z DRUHÉ STRANY	
Bizon jeskynní	13
PŘÍSPĚVKY ČTENÁŘŮ	
Tři zastavení	15
Povídání o ostravských klubech	15
Pozdrav z Moravskoslezského kraje	17
Pravdivý příběh	17
PŘÍBĚH	
Život je jako trubka – když do ní nefoukáš, nic z ní nevychází	19
SOCIÁLNĚPRÁVNÍ NOVINKY	
Navýšení příspěvku na péči	24
Jaký je rozdíl mezi zvláštní pomůckou a zdravotnickým prostředkem?	25
Důležité lhůty u příspěvku na zvláštní pomůcku	26
ZDRAVÍ	
PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY – Rosenbergův syndrom	29
Uveitida	30
Umělá inteligence bude pomáhat při léčbě zeleného zákalu	32
INFORMACE	
Čeští vědci vyvinuli jedinečný přístroj ke zkoumání sluchu	34
Udílení cen Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením	35
OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH – Steven McCoy	37
ZE SVĚTA	
Memorandum o vzájemné shodě	38
Nevidomá herečka v úspěšném seriálu	40
VZKAZY MOUDRÝCH	41
RECEPTY – Pohankovo-rýžové rizoto	42

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi, a ne za stěnou.*

VERŠE

Na vycházce

Venku je tak krásně, mile,
prožíváme šťastné chvíle.
Nad hlavami modré nebe,
pěšinka nás kamsi vede.

Tady potůček je mělký,
nebude to problém velký.
Až potůček přebrodíme,
na stráni se usadíme.

Všichni ptáčci v celém kraji
radostně nám zazpívají.
Z mlází u těch velkých stromů
ozve se i bažant k tomu.

Broučci v trávě, menší, větší,
ze života též se těší.
Koníci, ti zelení,
ani chvilku nelení.

Potom, směrem k tomu lomu,
jinou cestou půjdeme domů.
Doma budeme vyprávět,
jak krásný je ten náš svět.

A kde že tu krásu mají?
Někde v pohádkovém kraji?
Řekněte to lidem všem:
Je to kousek za městem.

*František Hynek
(z knihy Mudrlanti)*

SLOVO ŠÉFREDAKTORKY

Vážení čtenáři,

že čas letí jak splašení koně, jsem vám už říkala, nejednou, ale to vy určitě zaznamenáváte stejně jako já, takže stejně jako já si říkáte, že Velikonoce jsou fuč, cobydup a máme tady léto. Je vedro? Deštivo? Nádherně? Ošklivo? Jako každoletně proměnlivo. Příroda se zařídí podle sebe a my můžeme nespokojeně vrčet a skuhrat, že nám počasí nevyhovuje, radovat se a výskat, že právě takové tropické léto jsme si přáli, a obojí je jedno, ona si zkrátka dělá po svém. Dobrá, vezměme si z ní příklad a rovněž čiňme, co nám libo – procházky, koupání, opalování, zvyšování výkonu klimatizační jednotky, setkávání s přáteli v předzahrádkách oblíbených hospůdek nebo čtení či poslech Doteků. Pěkně v pohodičce, ve stínu vozu ihned poté, co jsme podojili kozu. Třeba. Někteří začnou svými oblíbenými rubrikami, což je díky nové vychytávce hladce možné, jiní čtou od začátku do konce, znám i takové, co čtou od konce k úvodníku – a proč ne? Jako každoročně na jaře jsme čekali netrpělivě na vývoj dotačního řízení – o tom i jiném více paní ředitelka. Jako celoročně odvádí terénní pracovníci skvělou práci – o tom více v Okéncích z jednotlivých regionů. A jako vždy vám Doteky přinášejí po vrch naplněné rubriky z oblasti zdraví, zahraničí, informací, také vaše příspěvky – zde bych upozornila na jeden pod názvem Pravdivý příběh. Tentokrát vám nabízíme i hádanku, která je ukryta v rubrice Příběh, to jsem zvědavá, kolik budete muset zdolat řádků, než uhodnete! A jestlipak jste se už někdy na

vlastní kůži setkali s bizonem jeskynním? Že ne? Troufám si říct, že se pletete, čtete dál a dáte mi za pravdu. Léto, čas odpočinku a nicnedělání, přímo vyzývá k literární tvorbě, zaznamenávání nových zážitků, zkoušení nových receptů, z čehož jasně vyplývá, že se v redakci můžeme těšit přímo na záplavu vašich dopisů nejen z vyjmenovaných oblastí. Minimálně pak prožitky z červnového pobytu. Tak neváhej a piš, milý čtenáři, sobě tím ulevíš a druhé potěšíš! Přeji vám krásné léto, buďte zdraví, veselí a hlavně prožijte celý čas v míru a v klidu!

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

ZPRÁVY Z LORMU

Doteky v prosinci oslaví 30 let!

Milí čtenáři,

ano, je to k nevíře. Náš časopis Doteky, který nejdříve vycházel jen jako několikastránkový bulletin a až postupně se rozrostl v časopis registrovaný na Ministerstvu kultury ČR, oslaví letos v prosinci 30 let!

První dárek od nás Doteky k blížícím se narozeninám dostaly již v jarním čísle. Vy, kteří odebíráte Doteky ve wordu, už asi tušíte. Tím dárkem mám na mysli novou pomůcku, která vám, čtenářům, umožňuje rychlou orientaci v časopise. Hned na první straně v OBSAHU jsou nyní k dispozici aktivní odkazy, které umožňují přecházet z OBSAHU přímo do jednotlivých rubrik a článků. Stačí si v OBSAHU najet kurzorem na vybranou rubriku/článek a zmáčknout tlačítko „ENTER“. Stejného výsledku dosáhnete, když v OBSAHU u vybraného článku podržíte tlačítko „CTRL“ a kliknete 1x myší, kurzor se vám ihned přesune na příslušný nadpis článku.

Na tento nápad nás přivedla jedna z vás, čtenářka Váša Turková, která měla za odměnu možnost si novinku i otes-

tovat. A co nám po otestování napsala? „Je to super! Nemám ještě vše přečtené, ale prolistované... Skáču zepředu dozadu a zezadu dopředu na články a ohromně se mi to líbí. Je to opravdu paráda. S takto aktivními odkazy jde o elegantní a nádherné prohlížení časopisu.“

Druhý dárek je možná přízemní, ale bez něj by časopis nemohl vůbec vycházet. Ano, jsou to peníze. Bez nich bychom nemohli Doteky vydávat ve specifických formátech ve zvětšeném černotisku, Brailu a zvuku. Časopis sice nevychází v nijak závratných nákladech, rozumějte počtech, ale o to víc jsou režijní náklady na tisk a výrobu drahé. Proto se musíme činit a finance shánět a nevzdávat se, když to u jednoho zdroje nevyjde. Letos Doteky vychází díky dvěma dárcovským výzvám a jedné tuplované oslavě.

První dobročinnou výzvu přijal vytrvalec Vojtěch Jiroušek, který se rozhodl uběhnout 6. dubna letošní pražský půlmaraton a svým během pomoci LORMu a hluchoslepým. Jakmile jsme Vojtovu výzvu začátkem února zveřejnili na dárcovském portálu darujme.cz, podpořili ho jeho přátelé a kamarádi dary, které sám Vojta pak ještě navýšil o 5 000 Kč! Jeho výzva dosáhla celkové částky 10 650 Kč. A za to si Vojta i jeho přátelé zaslouží náš potlesk a vděk!

Druhá výzva byla výzvou narozeninovou, opět zveřejněnou na darujme.cz ve prospěch LORMu. Dvojčata Petra & Markéta spolu 18. února oslavily „stovku“ a při té příležitosti oslovily své přátele a blízké s následující prosbou: „Ať jsou vaše dárky smysluplné a udělají radost hluchoslepým klientům LORMu.“ Jak to dopadlo? Během 12 dnů podpořilo výzvu 35 kamarádů dvojčat „dárky“ v celkové částce 35 150 Kč!

Díky oběma dárcovským výzvám se nám zatím podařilo na vydávání Doteků vybrat 45 800 Kč! Tato částka představuje zhruba jednu čtvrtinu z celkových nákladů, a proto nepolevujeme a sháníme finance na vydávání Doteků dál. Doteky můžete podpořit i vy, například zasláním dárcovské smsky nebo daru na běžný účet. Vše potřebné k tomu najdete na našich webových stránkách www.lorm.cz.

A jaký bude dárek třetí, čtvrtý, pátý? Jaké další dárky by si Doteky k třicetinám zasloužily? To bychom se rádi dozvěděli od vás, čtenářů! Budeme moc rádi za všechny

vaše ohlasy a nápady, články, verše i osvědčené recepty, zkrátka pište a posílejte nám prosím své příspěvky na info@lorm.cz nebo doteky@lorm.cz.

Na závěr bych vám zde příspěvkem z roku 2004 připomenula slova jednoho ze čtenářů, který již bohužel není mezi námi, ale jeho slova platí dál i po dvaceti letech.

* * * * *

Doteky jsou mi oporou

Před mnoha lety jsem ztratil zrak. Našli mne nevidomí přátelé, naučili bodové písmo a já byl po několika měsících schopen si číst články ve slepeckých časopisech. Tenkrát ještě nebyly k dispozici zvukové knihy. Časem jsem poznal, že slepota není nepřekonatelnou překážkou. Pak konečně začaly vycházet i zvukové knihy. Měl jsem do té doby dobrý sluch. Nikdy jsem neměl možnost přečíst tolik knih. Pozvolna jsem musel zesilovat přehrávač. Poznal jsem, že i sluch mne opouští. Já, bývalý skaut, bych měl být připraven na další překážky. Dovídám se o LORMu, dotekové abecedě, ale především o Dotecích. Ano, i tady se mohu zdokonalovat nejen ve čtení bodového písma, ale i v jiných, pro mne už trochu známých dovednostech. Stávám se čtenářem Doteků. Čtu tady například o rychlém vývoji stále dokonalejších sluchadel. Jsou tu poznatky dopisovatelů. Už nepíší tak často o bolestech hlavy při používání sluchadel. Naopak, ti, co dodnes neslyšeli téměř nic, mohou vést dialog s kýmkoliv. Prostřednictvím Doteků znám adresy různých lékařů i opraven. Doteky mi dodaly recept na lahodný čaj, který teď při psaní popíjím. V rubrice ŘÁDKY PRO SENIORY si připomenu svůj věk, ale vždy zjistím, že ještě zdaleka vše nevím. Mí přátelé se zúčastňují rekondičních pobytů i schůzek v oblastních střediscích. Tak se v Dotecích z jejich příspěvků dovídám téměř o všem, čeho jsem se nemohl zúčastnit.

Ale víte, co nejvíc v Dotecích hledám? Podpisy autora každého příspěvku. Moc zahřeje u srdce, že některé osobně znám. Prst potom jezdí po bodech a jako bych je poslouchal tady doma. Jsou to články psané někým, kdo prošel podobnou seznamovací cestu bez sluchu a vidění, která mne také nejspíš bude brzy doprovázet.

Vy v Dotecích, posílejte nám, čtenářům, co nejvíc poznatků. Hluchoslepí přátelé, nešetřete pichťáky, počítače nebo kancelářské psací stroje, a uchte nás vše, co jste se pro snesitelný život museli pracně naučit.

Poštáči, noste nám nejméně dalších deset let Doteky, jistotu, že nejsme sami. Všem tvůrcům našeho časopisu hodně sil a vůle přeje Váš žák

Viktor Sedlář

* * * * *

Milí čtenáři, teď jste na řadě vy! Všechny další dárky od vás v podobě článků moc rádi v příštích Dotecích zveřejníme.

*Petra Zimermanová
ředitelka LORM z.s.*

Okénko do Prahy

Milí čtenáři,

tentokrát bych vás ve svém Okénku ráda vzala do říše motýlů. V Praze jsme měli úžasný klub, který vedla odbornice na motýly Eva Chýlová. A já jsem díky tomu zjistila, že motýli jsou nejen krásní, ale i velmi fascinující tvorové. Byla by škoda, kdybych se s vámi o to nepodělila, proto se alespoň na chvíli proměním v lepidopterologa, tedy osobu, která se věnuje nauce o motýlech.

Motýli jsou na první pohled krásná stvoření především díky jejich pestrobarevným křídům, která jsou pokryta drobnými šupinkami. Lesklé zbarvení motýlích křídel je způsobeno lomem světla na těchto šupinkách a společně s pigmenty dává vzniknout nádherným barvám. Vědecký název motýlů „lepidoptera“ se odvíjí právě od tohoto znaku a znamená šupinokřídli.

Motýli jsou rozšířeni v podstatě po celém světě a existuje jich přes 160 000 druhů. Všichni mají rádi teplo a jeho nedostatek řeší dvěma způsoby. Někteří stráví mrazy ve stavu strnulosti (hibernace). Ti dobrodružnější, např. babočky

a lišajové, migrují do teplejších krajin. Neváhají překonat stovky i tisíce kilometrů a mají úctyhodné tempo. Například taková babočka bodláková dokáže s podporou větru letět rychlostí až 112 km/hod! Některým druhům cesta trvá až tři měsíce. Tito nenápadní drobní tvorečkové během ní uletí dokonce až 5 000 kilometrů.

Zajímavé také je, že tihle motýlí krasavci jsou na světě už pěknou dobu. Podle poznatků se první zástupci motýlů objevují snad již na začátku druhohorní éry, tedy asi před 200 miliony let. Dokládají to objevy fosilních šupinek z křídel učiněné na území severního Německa. Motýli patří mezi nejrozmanitější skupiny živočichů, které věda zná, tvoří přibližně deset procent živých organismů na Zemi. Navzdory jejich obrovské druhové pestrosti se jejich genom za více než 200 milionů let téměř nezměnil a jsou to vlastně pořád ti stejní krasavci.

A to je jen pár zajímavostí, které jsme si na jarním klubu vyslechli. O dalších by se dalo mluvit hodiny. Ale o těch zase třeba někdy příště. Závěrem snad jen ještě zmíním, že pokud chcete chytnout motýla do ruky a neublížit mu, je to možné, jen je třeba počkat na správnou chvíli. Ta nastane, když motýl dá křídla k sobě. V tu chvíli je možné motýla za křídla uchopit, jelikož zvenku nejsou tak křehká a nenarušíte tím jeho vzácné šupinky, které potřebuje k životu a létání. A tímto už moje hra na lepidopterologa opravdu končí 😊.

*Karolína Veselá
terénní sociální pracovnice Praha*

Okénko do Libereckého kraje

Vážení a milí lormáci a čtenáři Doteků,

v tomto Okénku bych se s vámi rád podělil o malý náhled do práce sociálního pracovníka. Konkrétně bych vám rád popsal jeden takový můj pracovní týden, abyste mohli lépe pochopit naši práci. Samozřejmě týdny jsou proměnlivé a žádný pracovní týden není stejný, ať už z pohledu

návštěv u klientů, tak i jiné náplně práce, doprovodů, administrativy atd. Možná bude nejzajímavější vybrat týden, který je posledním v měsíci, protože ten je specifický tím, že se administrativně uzavírá celý uplynulý měsíc.

Začnu tedy pěkně od začátku. Je pondělí ráno a já mám připravený plán na celý týden i měsíc. Podívám se do svého plánu na pondělní den a mám naplánován výjezd do Chomutova za klienty. Většinou jezdím mimo Prahu za klienty hromadnou dopravou, ale mohu využít i služební vozidlo. Koupím si tedy jízdenky na autobus a vyrážím. Setkání s klienty mám samozřejmě předem domluvené. Stejně tak předem domlouvám například doprovod na lékařské vyšetření nebo do Tyfloservisu za účelem zkoušení pomůcek či jiné náplně služby. Poté co v Chomutově obejdu všechny klienty a strávím s nimi smluvený čas, vyrážím na cestu domů. A máme za sebou první pracovní den.

V úterý budu mít klienty v Praze. Zde si nemusím kupovat speciální jízdenky, protože městskou hromadnou dopravu využívám často, takže mám zakoupený roční kupón. Někdy mi cesta po Praze může trvat klidně i hodinu, zvláště když jedu na opačný konec města. Ale s tím musím při své práci počítat, stejně tak i s tím, že mohu skončit v nějaké zácpě a cesta se protáhne ještě daleko více. Až s klienty společně zvládneme naplánovanou službu (doprovod, trénování jemné motoriky, úřady, lékaře, zaučování s pomůckami a podobně), vyrážím zpět domů.

Na středu máme naplánovanou poradou v kanceláři LORMu. Naše porady obvykle bývají jednou za měsíc. Ráno se připravím na poradou a vyrážím do kanceláře LORMu. Tam nejprve odevzdám na proplacení cestovní příkazy, které musí být vyplněné za každou cestu mimo Prahu, aby mi organizace mohla proplatit cestovní náklady. Porada bývá většinou celé dopoledne a končí obědem. Je příjemné setkat se zase po nějaké době se všemi kolegyněmi. Po poradě mám většinou na odpoledne naplánovaného ještě aspoň jednoho klienta. A opět vyrážím domů.

Je čtvrtek, s kolegyní chodím na individuální kurzy znakového jazyka, a tak mívám většinou jednou týdně lekci, která je dlouhá hodinu a půl. Den může být proměnlivý. Znakový jazyk se učíme v kanceláři LORMu. Dopoledne tedy

jedu do kanceláře, zde se setkávám s kolegyní a s lektorem z Pevnosti, organizace pro neslyšící. Po tréninku znakového jazyka odjíždím opět za dalšími klienty. Většinou již nestíhám vyjet mimo Prahu, když mám plné dopoledne, takže na odpoledne mívám klienty, kteří bydlí pouze v Praze.

Poslední den týdne – pátek. Obvykle tento den bývá zejména administrativní, abychom mohli zpracovávat veškeré dokumenty za uplynulý týden, vypracovávat týdenní zprávu, aktualizovat plán práce za celý týden a upravovat plán na týden příští. Také často komunikuji s klienty či řeším záležitosti týkající se práce s nimi. Výjimečně si mohu naplánovat i nějaké setkání s klientem. Pokud je ale tento den posledním dnem v měsíci, tak je administrativy ještě mnohem více. Do 12:00 musím stihnout připravit dokumentaci za celý měsíc, aktualizovat a překontrolovat plán a výkaz od začátku měsíce. Musím vyplnit statistický výkaz práce, upravit a doplnit individuální plány klientů a připravovat plán na celý další měsíc dopředu. Je to opravdu hodně práce a člověk se u toho hodně zapotí.

Jak vidíte, milí čtenáři, týden terénního sociálního pracovníka je rozmanitý a zajímavý. A to jsem samozřejmě nedokázal vyjmenovat všechny aktivity, které v LORMu máme. Mějte se krásně a užívejte letního počasí!

*Václav Skalický
terénní sociální pracovník Liberec a Praha*

Okénko do Moravskoslezského kraje

Milí čtenáři,

tentokrát jsem se rozhodla, že se s vámi podělím o naši další pracovní činnost, které se říká depistáž. Co to slovo vlastně znamená? Laicky řečeno jde o vyhledávání potenciálních klientů v jejich přirozeném prostředí. Dalším z úkolů terénních sociálních pracovníků je seznamovat okolí se sociálními službami LORMu. Dochází k tomu různými způsoby, třeba e-mailem nebo telefonicky. Nejlepší je ovšem osobní schůzka s kompetentní osobou. Jak to vše probíhá? Mohu

oslovit organizace a osoby, které znám. Nejlepší bývá, když se jedná o místa, na kterých jsem třeba nějakou dobu pracovala, tam jsou setkání nejmilejší. Bývalí kolegové bývají velmi vstřícní a zajímají se. Potom mne velmi potěší organizace, které už LORM znají, nejčastěji jsou to neziskovky pracující s podobnou klientelou – s nevidomými nebo neslyšícími. Mám na mysli například SONS, Tyfloservis, KA-FIRA, VIA, Unie neslyšících. Určitě některé znáte nebo přímo využíváte jejich služeb. Nejde o to si navzájem přebírat klienty, ale spolupracovat. To, co ze zákona nebo kapacitních důvodů nemůže zastat jedna organizace, může klientovi nabídnout druhá.

Je dobré se po čase vrátit, jak se říká, na místo činu. Neboť svět se rychle mění. V organizacích je přirozený pohyb nových pracovníků a je žádoucí s nimi obnovit spolupráci. Na jakých místech jsem se tedy konkrétně s letáčky, vizitkami a informacemi o LORMu objevila? Například v domech pro seniory a také v zařízeních s pečovatelskou službou. Hovořila jsem zejména se sociálními pracovníky, kteří teď už mohou při svých sociálních šetřeních zájemci nabídnout kontakt na LORM. Informace také šířím na úřadech práce, kam chodívá spousta lidí vyřizovat nejrůznější záležitosti. Také jsem se zaměřila na ambulanci oční, ušní a foniatické. A to z toho důvodu, že lékař řeší zdravotní hledisko, ale ne sociální. Čekárna se stolečkem na letáčky plná pacientů je ideálním místem na předávání informací potřebným. Záleží na ochotě zúčastněných, záleží také na zájemci samotném a na tom, jestli se nestydí oslovit cizí lidi a pustit si je do svého života. Někdo potřebuje terénního sociálního pracovníka více, někdo méně. Záleží na věku, rodině nebo osobním nastavení. V depistážích bych se také chtěla zaměřit na školy, a to zejména ty vyšší. Kromě depistáží probíhají také semináře, přednášky, schůze, sportovní a kulturní akce. Takže každý, každický e-mail, který se s kolegy snažíme odeslat, je informace o nás, pro vás. Už nás znají v Karviné, Orlové, Havířově, Ostravě, Opavě, Novém Jičíně, Přerově, Olomouci, Otrokovicích. Tak nám popřejte dost elánu, protože jedeme dál!

*Marcela Kazíková
terénní sociální pracovnice Ostrava*

STALO SE ANEB POHLED Z DRUHÉ STRANY

Bizon jeskynní

Kluby. Oblíbená, vyhledávaná a lormáky hojně navštěvovaná činnost. Je nespornou pravdou, že terénního pracovníka mnohdy stojí dost práce – vymyslet, to především. Dále vše nezbytné zjistit, zajistit, organizačně zabezpečit, dohledat spoje, pokud není cíl na dojití, v případě velké skupiny klientů sehnat doprovod (mnohdy to nejtěžší), obepsat, obtelefonovat, připomenout, provést změny v případě změn, zkrátka a dobře, nic se neudělá samo, že ano. Vzpomínám namátkou na ten v Rudce u Kunštátu, raději nevzpomínám na ty – třeba v antropologickém muzeu v Brně – kdy jsme tak dlouho bloudili zkratkami lesem, až nám málem zavřeli. No dobře, ne málem. A tak jsme se my Brňané jednoho dubnového dne roku 2010 spolu s účastníky z Olomouce, Přerova a Blanska vypravili na pozvání paní Popelkové, majitelky jeskyně (s Bizonem) v Rudce u Kunštátu, na poznávací exkurzi do minulosti. Vlák, autobus, pěší túra – a jsme tam. „V jeskyni v lesích u Bořitova, zvané Jeskyně blanických rytířů, začal Stanislav Rolinek, mladý čalouník, hasičskou sekerkou a polovinou nůžek na stříhání ovcí ve dvacátých letech minulého století tesat monumentální husitské sousoší. Kunštátský řezník František Burian po objevení talentu Stanislava Rolinka se rozhodl toho využít. Ukázalo se, že pozemek zakoupený panem Burianem skrývá obrovský pískovcový masiv. V uměle vytvořené jeskyni našli během dvou let svůj spánek blaničtí rytíři a svatý Václav. Vchod do jeskyně střeží obrovský lev...“ Nejen lva skrýval masiv, u vchodu na nás číhal také náš průvodce Honza Pavlíček, zvaný Bizon, lormák, který zde toho času plnohodnotně a erudovaně působil právě jako průvodce. A tady jsem ho konečně nachytala na švestkách! Bizon byl znám svojí obrovskou zvědavostí, kterou uplatňuje zejména při prohlídkách různých zajímavých, veřejnosti přístupných a k tomuto účelu sloužících budov, ať už historických, či současných. Podrobí průvodce smršti

dotazů, které onoho chudáka po hodině naprosto rozhodí a vyhodí z konceptu, takže se nezřídka a nedobrovolně dovídáme, kde bydlí, kolik má dětí, jaké má vzdělání a co včera vařil. Tentokrát jsem se ptala našeho průvodce já ☺. Po krásném a díky mně bohatě rozšířeném Bizonově výkladu jsme se ještě vydrápali na místní rozhlednu a občerstvili v penzionu paní majitelky, měli jsme se jako v pohádce! A už šupky dupky na autobus a zpět do Kunštátu, mimochodem překrásného městečka, kde na místním hřbitově sní svůj věčný sen básník František Halas, vzpomínáte? „Až jednou na velikém sněmu ptačím v čase mezi skřívánkem a sovou bude jednohlasně přištěbetáno jaro, já se tam vrátím! Zatím vábím a chytám na vějičky slov pěknost toho všeho tam u nás, ať se chytí, co se chytí. Ty můj kraji, ty mé bezpečí, ty má zatvrzelosti, ty má věčnosti. Tvá hlína mnutá v prstech voní po zetlelých vlasech dávno pohřbených tkalcovských dědů a bab a je přísadou mé krve... Ty můj kraji! Jsi tam, kde Vysočina nabírá dech a pole skládají slib chudoby...“ Byla s námi jako tehdy na všech klubech naše milá, mnou milovaná Jiřinka Fučíková (Jiři, chybíš mi...), studnice vědomostí a cestovatelských zážitků nejen z naší vlasti, která nám povyprávěla historii Kunštátu, životopis Mistra Halase, zajímavosti zdejšího zámku a šlechty, aby nás závěrem zavedla do hospůdky s vyhlídkou na všechnu tu nádheru kolem. No a potom nedělejte rádi lormácké kluby!

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

PŘÍSPĚVKY ČTENÁŘŮ

Tři zastavení

Mám radost sama za sebe i za ostatní. Daří se. V prosinci jsme vyslechli na klubu poutavou přednášku na téma fyzioterapie. Na těle máme body, které při správném stlačení či masáži pomůžou zmírnit nebo potlačit bolest. Máš-li v sobě víru, je tato alternativa dobrá.

V únoru jsme předčasně vstoupili do jara. Poprvé jsem se setkala s člověkem, který, tak jako se chovají králíci nebo slepice, chová doma motýly. Setkala jsem se s Evou v přírodě. Zaujala mě natolik, že jsme ji pozvali s povídáním o motýlech na pražský klub. Ještě cestou na klub ze mě udělala pokusného králíka. Vyzkoušela na mně makety, které pro nás vyrobila pro lepší pochopení tvarů, velikostí a pocitů. Dozvěděli jsme se mnoho zajímavostí z motýlího světa.

Třetí zastavení je v předvelikonočním čase. Zhotovili jsme netradiční dekoraci na sváteční stůl. Oblékli jsme vajíčko do čepičky, zahalili do šály a uložili do hnízda. Nakonec jsme vyrobili kačenku.

Myslím, že se vše povedlo a prožitky si neseme v našich srdcích.

Olga Pírková

Povídání o ostravských klubech

S ostravským klubem jsme se vydali na prohlídku Národního divadla moravskoslezského, do budovy Divadla Antonína Dvořáka. Byl jsem tam poprvé a to v Ostravě bydlím 60 let! Divadlo je nádherné. Prohlídka trvala 3 hodiny a byla docela náročná, ale byl to krásný zážitek. Divadlo jsme si prohlédli od podlahy až na půdu. Průvodce byl moc příjemný, vše nám podrobně vysvětlil a na spoustu věcí jsme si mohli sáhnout. Ze střechy divadla je možné vidět celou Ostravu. To už se mi bohužel nepoštěstí, ale zato jsem si mohl stoupnout na jeviště a zažít, jaké to je pro moji dceru – operní pěvkyni – stát na prknech, co znamenají svět. Už se

těším na další naplánovanou prohlídku, tentokrát v divadle Aréna. Možná vám o ní povím zase příště.

Další klub nás zavedl na Slezskoostravský hrad, tam už jsem byl několikrát. Průvodce nám ale ukázal i pro mě nová místa, například sklepení. Opět jsme měli možnost osahat si plno věcí, a dokonce jsme se dozvěděli i něco tom, jak se v minulosti jezdilo na kole. Vystoupili jsme i na věž, pak kolem kostlivce zpět dolů na nádvoří, kde jsme si dali kávu. Byl to krásný den!

Na klub do kočičí kavárny mě dovezla dcera. Kdybych tam šel s vodícím psem, kočky by asi dostaly infarkt. U kávy nám paní majitelka povídala o kočkách a o životě s nimi. V kavárně jich žije 9 a mohli jsme si je samozřejmě i pohladit. Mě zaujala jedna obrovská, snad 80 cm dlouhá, kterou bych si omotal kolem krku jako boa 😊.

Hlavní báňská záchranná stanice – no to byla bomba. Terénní pracovnice Marcelka nám zařídila prohlídku místa, kam se málokdo dostane. Sem jsem mohl i se psem. Prohlédli jsme si záchranářskou techniku, dýchací přístroje, speciální oblečení včetně obrovských gumáků... Dozvěděli jsme se zajímavosti o historii a současnosti stanice, viděli jsme zázemí záchranářů se saunou i sportovním vybavením. Prohlédli si, jak to vypadá „na čelbě“, tedy na šachtě. A pak výtahem vyjeli zase nahoru, abychom se mohli nalokat čerstvého ostravského vzduchu.

Velkým tématem pro nás hluchoslepé jsou kompenzační pomůcky. Už před mnoha a mnoha lety jsem snil o nějakém zařízení, které by umělo přečíst text tak, aby zvuk šel přímo do sluchadel. Tento sen se mi splnil – mám nová sluchadla, která to umí přes bluetooth. Marcelka na klub pozvala pracovníka Spektry, který nám představil malé i větší kompenzační pomůcky, tak mám o čem dál přemýšlet a rozhoduji se, která by pro mě byla nejvhodnější. A nechybělo ani občerstvení.

A na závěr ještě návštěva Divadla loutek. Věděl jsem, že v Ostravě byla postavena nová scéna divadla, ale nikdy jsem tam nebyl. Už jsem přece velký kluk 😊. Mohl bych ale na představení vyrazit s vnoučaty. Exkurzi jsem si ovšem nenechal ujít. Loutkoherci si pro nás připravili příběh, mohli jsme si prohlédnout loutky i celou budovu včetně soch venku. A jako překvapení nám zahrála zvonkohra.

Tak přijedte někdy do Ostravy a přesvědčte se sami, že už není černá, ale zelená! Všechny vás zdraví

Ladislav Holba

Pozdrav z Moravskoslezského kraje

Potěšilo mě, že můžu napsat článek pro časopis Doteky a podělit se o svoje dojmy a pocity z nových zážitků a hlavně poznání nových lidí, kteří jsou prostě úžasní. Jsem ráda za vlídné přijetí do vašeho, a teď můžu říct i do mého kolektivu LORM, kde jsou příjemní terénní sociální pracovníci v čele s úžasnou paní ředitelkou. Nesmím zapomenout na svoji terénní pracovníci Marcelku Kazíkovou, která umí připravit vždy zajímavý a super program ostravského klubu.

V září minulého roku jsem jela na svůj úplně první pobyt s LORMem do Jaroměřic nad Rokytnou. Jela jsem úplně vystrašená s tím, že tam nikoho neznám a vůbec nevím, jak to tam bude probíhat. A bylo to příjemné překvapení – radost z pobytu a hlavně pohoda předčily mé očekávání.

Celý můj život se točil kolem práce, rodiny, nebylo to jednoduché, musela jsem se hodně otáčet při mém postižení. Ale to asi každý zná, že život není peříčko, ale těžká traverza. A my, co máme sluchové a zrakové postižení, to máme o to těžší.

Společnost LORM nám dává naději, že život jde prožít lépe. Moc se těším na další příjemná setkání.

Helena Závodná

Pravdivý příběh

Vážení čtenáři,

život tropí hlouposti, někdy k zasmání, jindy k zamyšlení, občas k pláči.

Příběhy, které nám do redakce zasíláte, většinou otiskneme bez našeho úvodu či komentáře. V tomto případě učiním

výjimku. Zveřejnění tohoto příspěvku předcházelo dlouhé a těžké rozhodování autorky a současně hlavní osoby příběhu, naší milé dopisovatelky, klientky paní Pavly Sykáčkové, ženy nadmíru odvážné a statečné, nyní již na prahu devadesátky. Jedná se totiž o obsah velmi osobního charakteru, jak následně zjistíte. Ale nakonec si řekla něco ve smyslu: a proč ne, vždyť já nic neprovedla, nemám se za co stydět, tak co bych se nepodepsala! A povyprávěla i podepsala...

Budu vám vyprávět příběh, který jsem prožila. Věřte, kdyby to byla povídka, tak bych řekla, že to je z té červené knihovny nebo Večerů pod lampou. Jenže je to skutečnost. Je mi 88 let a toho života mi až tak moc nezbývá, a tak pomalu a jistě likviduji vše nepotřebné. Tak došlo i na dopisy, které by nikomu nic neřekly, i na růžové doklady, které také už jsou dávno promlčené a nikomu už nemohou sloužit. Mezi jinými jsem našla legitimaci mamky i sestry. Obě darovaly tak často krev, že získaly zlatý odznak. Bratr, dvojče sestry, byl také dárce. Mě upoutala krevní skupina, všichni měli A Rh+. Nikdy předtím jsem se o to nezajímala. Vyhledala jsem zprávu táty z nemocnice, kde zemřel na selhání ledvin, ten měl krevní skupinu AB Rh+, tedy univerzální příjemce, a já mám 0 Rh-. Měla bych mít po rodičích buď AB, nebo A. Kde jsem přišla k té nule? A najednou se mi ve vzpomínkách vrátilo vyprávění maminčiny sestry. Mamka chodila za svobodna s pohledným zubařem a rozešla se s ním, protože se jí zalíbil voják, za kterého se vdala. A narodila jsem se já, s těžkou oční vadou. Po mně se narodila zdravá dvojčata. Pátralo se v příbuzenstvu, nikde žádná oční vada nebyla. Když mi teta vyprávěla o nějakém zubaři, který prý se ze žalu neoženil, když ho mamka odmítla, bylo mi to srdečně jedno, a kdybych nepřišla na ty krevní skupiny, tak bych na vše zapomněla. Maminka už nežije a ten zubař také ne, ale našli se kronikáři, podle kterých jsem za pomoci přátel zjistila, že maminka zubaře byla profesorka na gymnáziu a měla těžkou oční vadu a jeho sestra učitelka měla také těžkou oční vadu, která se dědí po přeslici. Nejlepší na tom je, že jsem vyrůstala u babičky, kde mě mohl ten pan zubař potkávat. A domnívám se, že se neoženil proto, že zjistil, že se ta vada dědí po přeslici. Tak na sklonku života jsem zjistila,

že jsem patřila do úplně jiné rodiny! Mamka samozřejmě znala jak sestru zubaře, tak i jeho matku, obě trpěly těžkou oční vadou jako já, ale nikdy mi nic neprozradila, klidně mě nechala mít dítě, i když věděla, že je tato těžká oční vada dědičná. A to jí mám dodnes za zlé. Moje dcera rovněž zdělila těžké zrakové poškození, a když se provdala, rozhodla se, že děti mít nebude. Jediné, co mě v tomto „příběhu“ utěšuje je, že ta mně neznámá rodina byli slušní a pracovití lidé. Mě vychovávala moje milovaná babička, naučila mě vše, co jsem pro samostatnost potřebovala, dodnes na ni s láskou největší vzpomínám. Je to pravdivý příběh a já si s odstupem let uvědomuji, že se sestrou jsme byly hodně rozdílné. A jak by také ne...

Pavla Sykáčková

PŘÍBĚH

**Život je jako trubka – když do ní nefoukáš,
nic z ní nevychází**

Vážení čtenáři,

tentokrát jsem si pro vás připravila Příběh s hádankou. Úvodem vám předestřu několik zásadních a významných událostí ze života hlavního hrdiny, na mě naváže sám hrdina-vypravěč a v závěru, pokud ještě budete tápat či si nebudete stoprocentně jistí, odtajním jeho jméno. Ale to už pro vás bude, předpokládám, zbytečné, protože už dávno a dávno budete vědět, čím životní příběh jste právě dočetli...

Letos oslavil dvě sedmičky. Je zakladatelem TyfloCentra Olomouc, byl ředitelem Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých Olomouc. Významně se organizátorsky podílel na péči o nevidomé, jejich kulturu a sportovní vyžití. Od roku 1991 pracoval v krajském ambulantním středisku Tyfoservis Olomouc. V roce 2000 stál u vzniku TyfloCentra Olomouc, kde zastával do roku 2013 funkci ředitele.

Už víte? Ne? Tak pokračuji:

Stál u zrodu projektu Bezbariérová Olomouc. Podílel se na prosazení a realizaci orientačních prvků pro nevidomé (zvukové a hlasové majáčky, reliéfní pásy na ulicích, nádražích). V roce 1993 vytvořil novou metodiku čtení a psaní Braillova písma pro dospělé nevidomé čtenáře, na jejímž základě byl sestaven nový slabikář a čítanka. Vybuodoval kvalitní prodejní středisko speciálních kompenzačních pomůcek v době, kdy síť těchto prodejen ještě neexistovala.

Co teď – pořád nic? Tak dál:

Založil sociální firmu Ergones, která pomáhá zrakově postiženým při uplatnění na trhu práce, nabízí poradenství a prodej elektronických kompenzačních pomůcek, pomáhá s výukou cizích jazyků, rovněž vyrábí keramiku a propagační předměty. Byl též zakladatelem a předsedou Oddílu zrakově postižených sportovců SK Olomouc SIGMA MŽ, v němž s manželkou vytvořili Sekci turistiky. V roce 2019 obdržel Cenu města Olomouce.

Je mi jasné, že už je vám jasné, kdo nás tentokrát pozve na procházku svým úžasným životem. Pojdte. Poslouchejte. Čtěte. A zapřemýšlejte – kolik takových mimořádných lidí znáte?

Narodil jsem se ve Šternberku. Otec byl nevidomý a já jsem jeho vadu – krátkozrakost a později i odchlípení sítnice, zdědil.

Tatínek se vyučil košíkářem ve škole pro nevidomé v Brně a v rodném Moravském Písku si založil košíkářskou živnost. Měl dokonce i dva vidomé učně, kteří se stali tovaryši. Ve škole se také hudebně vzdělával. Hrál na flétnu a na varhany a také se vyučil ladičem harmonií. Varhaničil v několika kostelích v okolí Moravského Písku a také ladil harmonia, která často nahrazovala varhany v menších kostelech a kaplích.

Po válce se rodiče přestěhovali do Šternberka. Žili jsme ve velice skromných podmínkách. Otec kvůli tomu, že zaměstnával dva tovaryše, byl považován za soukromě hospodářícího, skoro za kapitalistu, a tak mu po únoru 1948 přiřznali důchod ve výši 300 Kč, který pobíral ještě v roce 1971, kdy zemřel. Maminka měla víc – 500 Kč. Naštěstí tatínkovi dovolili dál provozovat košíkářství, ale výdělek nebyl moc slavný. Současně nám přidělili trafiku, ale z obojího platili

rodiče vysoké daně, takže na obživu toho moc nezbyvalo. Ulevilo se jim, až jsme oba s bratrem začali vydělávat a mohli přispívat na domácnost i jejich obživu.

Zraková vada se u mne začala projevovat ve 4 letech, měl jsem brejličky se čtyřmi dioptriemi. Bohužel v pěti letech jsem prodělal černý kašel a jeho následkem se mi odchlípla sítnice na pravém oku. Nemohl jsem kvůli infekci do nemocnice a později už to nešlo operovat.

Nastoupil jsem do běžné školy, absolvoval první třídu a jeden měsíc z druhé třídy u nás ve Šternberku. V té době byla založena profesorem Václavem Vejdovským škola pro slabozraké v Litovli a na doporučení oční lékařky jsem tam v říjnu 1954 nastoupil. Šlo o internátní školu, domů jsme jezdili jen na velké a uhelné prázdniny.

V 15 letech jsem měl úraz – narazil jsem nešťastnou náhodou v temné ulici hlavou do sloupu a následně se mi odchlípla sítnice i na levém oku. Byl jsem operován, ale sítnice se nepřichlípla. Několik roků nato jsem měl ještě nepatrné zbytky zraku a ve třiceti jsem už neviděl vůbec.

Ještě před úrazem jsem se přihlásil na ekonomickou školu spojů v Opavě. Bohužel, když rodiče sdělili řediteli, že jsem měl úraz a že zřejmě nebudu vidět, tak mne ze školy vyškrtli s ohledem na tehdejší školský zákon, který neumožňoval navštěvovat střední školy s maturitou nevidomým žákům. Takže nezbyvalo než nastoupit do Učňovské školy pro mládež s vadami zraku v Praze v Krči, kde jsem se vyučil čalouníkem.

Po ukončení učňovské školy jsem ihned nastoupil do zaměstnání ve stolařském družstvu v rodném Šternberku, do čalounické dílny.

Myslím, že jsem se časem vyrovnal ostatním vidícím pracovníkům v dílně. Bohužel se tehdy pracovalo ještě s tradičními materiály, jakými byla žíněná nebo lněná koudel. Při práci s tímto materiálem vznikal mikroskopický prach, a tak se dostavil chronický zánět spojivek. Nastoupil jsem do nemocnice, kde jsem byl skoro dva měsíce. Tam mi pan profesor Vejdovský doporučil, abych z dílny odešel a našel si jiné zaměstnání. Možností mnoho nebylo a po poradě s tatínkem a úřady jsem absolvoval kurz telefonistů v Šumperku. Mistr z čalounické dílny mi pak pomohl přes své známé najít práci na telefonní ústředně na Zemědělské správě v Olomouci. To však znamenalo dojíždění, což pro

skoro nevidomého člověka nebyla žádná slast. Podařilo se mi však přihlásit se do bytového družstva a po 5 letech jsem získal družstevní garsoniéro.

Rok nato jsem se oženil a po roce se nám narodila dcera. Naštěstí zrakovou vadu nezdělala, ani její děti. Práce na telefonní ústředně je naprosto jednotvárná. Proto jsem se začal angažovat v tehdejší Základní organizaci nevidomých a slabozrakých v Olomouci.

V roce 1975 jsem byl zvolen předsedou, a v této dobrovolné funkci jsem působil 18 let. Ke konci sedmdesátých let vznikala na půdě tehdejšího Svazu invalidů iniciativa směřující k vytvoření systému sociální rehabilitace. Do tohoto nového proudu jsem se rychle zapojil a postupně absolvoval celou řadu specializovaných kurzů v oblasti prostorové orientace a výuky Braillova písma.

Po sametové revoluci vznikl v rámci České unie nevidomých a slabozrakých projekt Tyfloservis a já jsem byl jeho ředitelem požádán o založení krajského střediska v Olomouci. Stal jsem se jeho zaměstnancem a vedoucím a v sociálních službách na různých pozicích působím již víc než 30 let. V současné době vykonávám již desátým rokem opět funkci předsedy Oblastní odbočky SONS.

I když je moje celoživotní práce zaměřená zejména na pomoc lidem se zrakovou vadou, setkal jsem se i s hluchoslepotou, poprvé dokonce již na učňovské škole. Byli zde tři žáci – jeden zcela hluchoslepý a další dva slabozrací, ale zcela neslyšící. Jeden z nich hovořil docela srozumitelně, další dva měli s vyjadřováním velké potíže. V esperantském braillovském časopise Pola Stelo jsem sledoval už v sedmdesátých letech činnost samostatné organizace hluchoslepých v Polsku a obdivoval jejich aktivity a snahu o emancipaci takto kombinovaně postižených lidí.

V době, kdy jsem pracoval v Tyfloservisu, tak jsme byli s problematikou tohoto postižení odborně seznamováni, dokonce jsme se učili a pak byli i zkoušeni ze znalosti Lormovy abecedy. Měli jsme v Tyfloservisu několik klientů, kteří trpěli postižením zraku a současně i sluchovým postižením.

S LORMem jsem dosud přímo nespolupracoval, ale jeho činnost sleduji od jeho založení a jsem čtenářem časopisu Doteky. Určitě bych byl rád, kdyby SONS úžeji s LORMem spolupracovala. A protože jsem členem Komise pro vydava-

telskou činnost v SONS, tak doporučuji i spolupráci s redakcí Zory formou výměny článků. Věřím, že paní šéfredaktorka Zory bude spolupráci nakloněna. Přeji LORMu hodně úspěchů, jeho pracovním a pracovníkům hodně energie a nových nápadů pokud jde o nabídku aktivit a třeba i o osvětu problematiky osob s hluchoslepotou.

Obdivuji hluchoslepe lidi stran jejich koníčků a zájmů, o nichž se v Dotecích dočítám. Také se snažím žít co nejvíc všestranně aktivně – rád čtu a věnuji se literatuře i v rámci naší organizace, píšu články do časopisu Zora na různá témata. Vedu Sekci turistiky v rámci Oddílu ZP sportovců SK Olomouc Sigma MŽ, mám rád přírodu, zajímám se o historii železnic. Na přání mého otce jsem se naučil esperantu a dříve jsem se zúčastňoval i mezinárodních kongresů nevidomých esperantistů, jeden z nich jsem zorganizoval zde v Olomouci. Rád pracuji s počítačem a chytrým telefonem. Výpočetní technika mi mimo jiné umožňuje pracovat se zvukem. Nahrávám vše, co se dá, pak nahrávky upravuji programem na editaci zvuku, vytvářím hudební kompilace a vytvářím zvukovou verzi našeho odbočkového zpravodaje Olomoucký informátor. V posledních letech se intenzívně věnuji přístupnosti památkových objektů, muzeí a třeba i botanických zahrad. Pokud jde o budoucnost, tak bych si moc přál poznat spoustu dalších zajímavých míst v naší zemi, ale třeba i mimo ni. Mým životním krédem je vynakládat své síly a znalosti ve prospěch příslušníků komunity lidí se zrakovým hendikepem. Mám spoustu oblíbených citátů, dokonce je i sbírám. Mým oblíbeným motem je citát Louise Armstronga: „Život je jako trubka – když do ní nefoukáš, nic z ní nevychází.“

Anebo „Kde je vůle, je i cesta. Když se chce, všechno jde. Nejde? Neznám!“ A tak dál a podobně. Poznali jste všichni a poznali jste správně, můžete dát ruce dolů – hrdinou našeho Příběhu je pan Jan Příborský. Pane Příborský, bylo mi ctí! Děkuji. Za všechny, za všechno... A těšíme se s vámi na spolupráci!

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

SOCIÁLNĚPRÁVNÍ NOVINKY

Navýšení příspěvku na péči

Od 1. července letošního roku dojde k navýšení příspěvků na péči u třech ze čtyř tzv. stupňů závislosti. V dosavadní výši budou příspěvek pobírat lidé starající se o osobu v prvním stupni závislosti. V tomto případě tedy příspěvek zůstává. Nezáleží přitom na tom, zda se jedná o dospělého či o dítě. U stupňů závislosti 2 až 4 ale k navýšení dojde.

Jak se příspěvek zvýší? Jak již bylo zmíněno, u prvního stupně závislosti, popisovaného jako lehká závislost, zůstává příspěvek na péči ve výši 3 300 Kč pro děti. Jak vypadají v případě dětí další příspěvky? U druhého stupně závislosti (středně těžká závislost) již ale ke zvýšení dojde, z 6 600 Kč naroste o 800 Kč na 7 400 Kč. Třetí stupeň závislosti, tedy těžká závislost, se pojí s nárůstem příspěvku z 13 900 Kč na 16 100 Kč. Čtvrtý stupeň závislosti, označovaný jako úplná závislost, se nově pojí s příspěvkem 23 000 Kč namísto původních 19 200 Kč. Specifickým případem je potom kategorie IV+, tedy péče o osoby s úplnou závislostí a péčí poskytovanou mimo pobytové sociální služby. Zde příspěvek naroste z 19 200 Kč na 27 000 Kč.

U dospělých potom příspěvky vypadají následovně. První stupeň znamená nezměněných 880 Kč, u středně těžké závislosti se příspěvek zvýší ze 4 400 Kč na 4 900 Kč, u těžké závislosti z 12 800 Kč na 14 800 Kč a u úplné závislosti z 19 200 Kč na 23 000 Kč. U kategorie IV+ je nárůst opět z 19 200 Kč na 27 000 Kč.

Zdroj: https://www.epenize.eu/od-cervence-se-zvysi-statni-prispevky-na-peci-o-nemohouci-osoby/#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box

Jaký je rozdíl mezi zvláštní pomůckou a zdravotnickým prostředkem?

Je třeba rozlišovat, co je na jedné straně zvláštní pomůcka uvedená ve vyhlášce 388/2011 Sb., na kterou přispívá úřad práce, a co je na straně druhé zdravotnický prostředek pro zrakově postižené, který je hrazený ze zdravotního pojištění.

Všechny zdravotnické prostředky předepisované na poukaz jsou uvedeny v příloze č. 3 k zákonu č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Pro pacienty s poruchou zraku je určena skupina 9 tohoto seznamu. Podskupina 9.04 „Zdravotnické prostředky kompenzační pro zrakově postižené“ kromě bílých a červenobílých holí zahrnuje lékařské česky mluvící teploměry pro nevidomé a indikátory světla a hladiny.

Tento teploměr podle našich informací nyní bohužel není ze zdravotního pojištění dostupný. Žádná firma ho totiž zatím nebyla ochotna jako zdravotnický prostředek registrovat u Státního úřadu pro kontrolu léčiv. Zájemce si ho tedy v současnosti musí koupit ze svého za 1 890 Kč.

Indikátory světla a hladiny hrazené ze zdravotního pojištění dostupné jsou. Poukaz platí 30 dnů a nelze ho proplatit zpětně. Tyflopomůcky vydávají na poukaz jen kombinovaný indikátor s oběma funkcemi v jednom výrobku, protože nejsou lékárnou ani specializovanou prodejnou zdravotnických potřeb.

Pokud jde o zvláštní pomůcky hrazené úřadem práce, měřicí přístroje pro domácnost s hlasovým nebo hmatovým výstupem, jsou vyhláškou č.388/2011 Sb. určeny pro všechny čtyři skupiny žadatelů se zrakovým postižením. Ve vyhlášce není vypočteno, co do okruhu měřicích přístrojů patří, takže se musíme spolehnout na vnitřní instrukci Ministerstva práce a sociálních věcí z roku 2018 (která však není oficiálním pramenem práva). Instrukce říká: „Do této položky patří pomůcky pro každodenní používání, které naplňují znaky § 9 odst. 5 písm. b) zákona (č.329/2011), tj. typicky je osoba potřebuje k získávání informací či jí umožňují sebeobsahu. Můžeme sem zařadit například kuchyňské váhy s hlasovým výstupem, kuchyňské odměrky s hmatovým

výstupem, teploměr s hlasovým výstupem k měření teploty vzduchu. Jedná se o měřicí přístroje používané v domácnosti například při vaření, přípravě či ohřívání pokrmů nebo nápojů apod. Tedy přístroje, které neslouží k měření fyziologických hodnot, jako je osobní teploměr, osobní váha nebo tonometr, byť by je osoba musela používat ze zdravotních důvodů.“

Z výše uvedeného plyne, že mluvicí přístroje k měření tělesných funkcí, tedy tonometr neboli tlakoměr, glukometr a osobní váha nejsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění. S přihlédnutím k citované instrukci by na ně ani neměl přispívat úřad práce. Nicméně nakonec je na jeho úvaze, zda je podřadí pod měřicí přístroje pro domácnost. Faktický stav je takový, že někde úřad práce přispěje, jinde ne. Pokud ano, musí i tak žadatel jako vždy počítat s minimální spoluúčastí 1 000 Kč, kterou mu však může úřad z důvodu prokázaných nízkých příjmů prominout.

(kráceno)

Zdroj: <https://www.sons.cz/11-2023-Info-mace-a-odpovedi-na-dotazy-ze-Socialne-pravni-poradny-SONS-P4016343.html>

Důležité lhůty u příspěvku na zvláštní pomůcku

Správní řízení o příspěvku na zvláštní pomůcku se zahajuje zpravidla podáním žádosti. Od tohoto dne začne běžet 30denní lhůta, ve které by měl úřad práce vydat v dané záležitosti rozhodnutí. Tato lhůta se však přerušuje na dobu, po kterou je zdravotní stav posuzován ze strany lékařské posudkové služby. Lékařská posudková služba má na vyhotovení posudku lhůtu 45 dnů, tato lhůta může být ve výjimečných případech prodloužena o dalších 30 dnů (například v situaci, kdy praktický lékař žadatele neposkytuje součinnost nebo v případě nutnosti vyhotovení aktuálních lékařských zpráv). Jakmile je lékařskou posudkovou službou posudek vyhotoven a zaslán zpět úřadu práce, musí bezodkladně úřad práce zaslat žadateli usnesení, kterým oznamuje pokračování správního řízení a zároveň možnost

vyjádřit se ve lhůtě (obvykle 5 až 8 pracovních dnů) k podkladům pro vydání rozhodnutí. Od podání žádosti by tedy rozhodnutí mělo být vydáno za 75 až 105 dnů. Z důvodu přetížení lékařské posudkové služby se však velmi často řízení prodlužuje. Pokud trvá řízení neúměrně dlouhou dobu, tak lze požádat o odškodnění.

Příspěvek na zvláštní pomůcku se vyplatí do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž rozhodnutí o jeho přiznání nabylo právní moci. Právní moci rozhodnutí nabývá po uplynutí 15denní lhůty, ve které je možné podat proti rozhodnutí odvolání. Pokud chcete, aby došlo k vyplacení příspěvku dříve, můžete se po vydání rozhodnutí vzdát možnosti podání odvolání, toto doporučuji v situacích, kdy je rozhodnutí doručeno v druhé polovině měsíce a právní moc by rozhodnutí nabylo až v následujícím měsíci a k výplatě příspěvku by tudíž mohlo dojít až do konce následujícího měsíce po měsíci, kdy nabylo rozhodnutí právní moci. Pokud se možnosti odvolání písemně vzdáte do konce kalendářního měsíce, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno, dojde k vyplacení příspěvku do konce následujícího měsíce. A můžete tak finance obdržet až o měsíc dříve.

Vyplacený příspěvek musí být na koupi zvláštní pomůcky využit do 3 kalendářních měsíců, tuto lhůtu však lze u úřadu práce i opakovaně prodlužovat, zejména v situaci, kdy dodavatel nemá požadovanou zvláštní pomůcku připravenou nebo se například čeká na vycvičení pro žadatele vhodného vodičího psa.

Žádat opětovně o příspěvek na pomůcku stejného druhu, na kterou byl poskytnut příspěvek, můžete kdykoliv. Pokud však v době vydání „nového“ rozhodnutí neuplynula lhůta 60 kalendářních měsíců od posledního vyplacení příspěvku na pomůcku stejného druhu, je nutné zaplatit poměrnou část z ceny dříve přiznaného příspěvku na zvláštní pomůcku. Často se však setkáváme s tím, že je žádost odmítnuta s odůvodněním, že ještě neuplynulo 60 kalendářních měsíců od vyplacení příspěvku na druhově stejnou pomůcku. To je však nesprávná praxe, jelikož správné řízení o žádosti může, jak jsme si řekli výše, trvat i více jak 3 měsíce, žádost je tedy možné podat ještě před

uplynutím lhůty 60 kalendářních měsíců. Zákon k tomu říká jediné, že uživatel má, pokud mu v tom nebrání zhoršení zdravotního stavu, používat danou pomůcku po dobu 60 kalendářních měsíců od vyplacení příspěvku. To, že probíhá nové správní řízení, neznamená, že by dříve zakoupenou zvláštní pomůcku přestal žadatel používat.

Jinak je tomu v situaci, kdy byl vyplacen příspěvek na pořízení vodícího psa a tento v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku zemře nebo ztratí své dovednosti z důvodu onemocnění nebo úrazu, k němuž došlo bez zavinění příjemce dávky. V takovém případě je možné vyplatit příspěvek na zvláštní pomůcku v podobě vodícího psa i dříve, než uplyne 60 kalendářních měsíců od posledního vyplacení příspěvku.

Pokud jste zvláštní pomůcku zakoupili ještě předtím, než jste podali žádost o příspěvek, je nutné žádost podat nejdéle do 12 kalendářních měsíců po zakoupení pomůcky.

Nicole Fryčová (kráceno)

Zdroj: <https://www.sons.cz/03-2024-Info-mace-a-odpovedi-na-dotazy-ze-Socialne-pravni-poradny-SONS-P4017293.html>

PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY

Rosenbergův syndrom

Rosenbergův (též Rosenbergův-Chutorianův) syndrom je extrémně vzácná genetická porucha charakterizovaná triádou ztráty sluchu, degenerací zrakového nervu (atrofie zrakového nervu) a neurologickými abnormalitami, konkrétně onemocněním nervů mimo centrální nervový systém (periferní neuropatie). Periferní neuropatií jsou nejčastěji postiženy ruce a nohy. Rosenbergův syndrom je způsoben mutací genu PRPS1 umístěného na chromozomu X. Porucha byla poprvé popsána v lékařské literatuře v roce 1967.

Tento syndrom postihuje častěji muže než ženy. Příznaky jsou závažnější u mužů. Některé přenašečky mohou vykazovat příznaky. Syndrom se často projeví už v kojeneckém nebo raném dětství.

U jedinců s Rosenbergovým syndromem se rozvine percepční ztráta sluchu. Zvuk může být normálně veden zevním a středním uchem, ale zvukové vibrace nejsou správně přenášeny do mozku kvůli defektu vnitřního ucha nebo sluchového nervu. To má za následek ztrátu sluchu. Ačkoli je taková percepční nedoslýchavost obvykle přítomna při narození, může být zjištěna až později v kojeneckém věku. S přibývajícím věkem postižených dětí může hluchota způsobit opoždění nebo zhoršení vývoje řeči. Ztráta sluchu může pomalu progredovat.

U jedinců s Rosenbergovým syndromem se také rozvíjí atrofie zrakového nervu. Dalším příznakem je nezánnětlivé onemocnění postihující mnoho nervů (polyneuropatie). Postiženy jsou nervy mimo centrální nervový systém, zejména ty na pažích a nohou (periferní neuropatie).

Diagnóza je stanovena na základě důkladného klinického vyšetření, podrobné anamnézy pacienta a identifikace charakteristických nálezů. Pro potvrzení diagnózy je k dispozici molekulárně genetické testování na mutace genu PRSP1. Testování nosičství a prenatální diagnostika jsou k dispozici, pokud byla u postiženého člena rodiny identifikována mutace genu PRSP1.

Léčba syndromu je zaměřena na specifické příznaky, které jsou patrné u každého jedince. Léčba může vyžadovat koordinované úsilí týmu specialistů. Pediatři, neurologové, logopedi, specialisté, kteří posuzují a léčí problémy se sluchem (audiologové), oční specialisté a další zdravotničtí pracovníci mohou systematicky a komplexně plánovat léčbu postiženého dítěte.

Fyzioterapie a pracovní terapie může být užitečná pro udržení co největšího fungování. Kochleární implantát může pomoci osobám se ztrátou sluchu. Postiženým jedincům a jejich rodinám se doporučuje genetické poradenství.

(kráceno)

Zdroj: <https://rarediseases.org/rare-diseases/rosenberg-chutorian-syndrome/>

Uveitida

Uveitida je nitrooční zánět postihující duhovku, řasnaté těleso a cévnatku. Onemocnění postihuje především obyvatelstvo středního věku. Existuje řada způsobů dělení této heterogenní skupiny onemocnění. Rozdělení podle příčiny předjímá i způsob léčby: infekční a neinfekční uveitida. Je-li prokázáno infekční agens, pak je pacient léčen kauzálně. U neinfekčních uveitid je příčina neznámá. Předpokládá se autoimunitní zánět. Přibližně ve 30 % je tento typ uveitidy spojen se systémovou chorobou (např. sarkoidóza, roztroušená skleróza, ankylozující spondylitida apod.).

Zvláštní skupinou onemocnění jsou tzv. maskující syndromy. Oční projevy v těchto případech odpovídají známám uveitidy. Jedná se však o nezánettivé afekce. Dělíme je na benigní (např. cévní anomálie) a maligní (např. lymfom, leukemie), které mohou kromě devastace oční tkáně ohrozit pacienta i na životě.

V evropské populaci je udávaná prevalence 40 až 71 případů na 100 000 obyvatel. Tedy v ČR lze předpokládat přibližně 4 000 až 7 100 případů. Nejpočetnější skupinu tvoří pacienti mezi 20. až 50. rokem života. Závažné formy nitro-

očního zánětu postihují i děti, a to již v předškolním období.

Na konci 80. let vznikla na tehdejší 1. oční klinice Fakultní nemocnice v Praze ambulance pro uveitidy, která se začala systematicky zabývat nitroočními záněty. Nyní je tato ambulance, nazvaná Centrum pro diagnostiku a léčbu uveitidy součástí Oční kliniky Všeobecné fakultní nemocnice a 1. lékařské fakulty.

Od roku 2003 se na klinice vede databáze pacientů. V období 2003 až 2015 bylo vyšetřeno, sledováno a léčeno 2 421 pacientů s uveitidou. Ročně přibude v průměru 190 nových případů.

Úkolem uveální ambulance je stanovit diagnózu podle klinického obrazu, určit příčinu nitroočního zánětu a v případě neinfekčních uveitid pátrat po spojení s případnou systémovou chorobou.

V léčbě infekčních zánětů se používají preparáty podle zjištěného agens (ATB, virostatika, antimykotika, tuberkulostatika). U autoimunitních uveitid se při zrak ohrožujícím průběhu zánětu nasazuje imunopresivní či biologické léčba.

Maskující syndromy tvoří samostatnou skupinu onemocnění, u kterých se pátrá po příčině nitrooční patologie, která „maskuje“ zánět. Ambulance je svým rozsahem a zkušenostmi v ČR výjimečná. Lékaři slouží proto i jako konzultanti pro jiná pracoviště.

Pravidelně se na klinice doškolují stážisté v rámci postgraduálního vzdělávání. Lékaři přednášejí a publikují doma i v zahraničí. Pořádají také kurzy zaměřené na problematiku uveitid.

NADAČNÍ FOND SUDIČKA

Nadační fond byl založený v roce 2016 a jedním z jeho cílů je dlouhodobá podpora Oční kliniky Všeobecné fakultní nemocnice a 1. lékařské fakulty v Praze, konkrétně Centra pro diagnostiku a léčbu uveitid. Nedílnou součástí práce nadačního fondu je podpora a informovanost pacientů, kteří se kvůli své diagnóze ocitli v nelehké životní situaci.

Zejména se nadační fond bude zaměřovat na finanční a materiální výpomoc, osvětovou činnost a medializaci problematiky se zaměřením na pomoc:

- osobám se zrakovým postižením
- osobám dlouhodobě či nevyléčitelně nemocným
- osobám sociálně slabým či jinak sociálně znevýhodněným

Zdroj: <https://nfsudicka.cz/o-uveitidach/>

Umělá inteligence bude pomáhat při léčbě zeleného zákalu

Nejen díky pokrokům v léčbě, ale i díky umělé inteligenci by se mohl snížit počet pacientů, kteří ztrácí zrak kvůli zelenému zákalu. Tímto chronickým degenerativním onemocněním trpí celosvětově přes 66 milionů lidí a 6 milionů z nich má vidění poškozené až k hranici slepoty. Je tak nejčastější příčinou ztráty zraku ve vyspělých zemích. I proto si v týdnu od 10. do 16. března připomínáme Světový týden glaukomu.

Zelený zákal neboli glaukom se většinou objevuje po čtyřicítce a s věkem jeho riziko dále stoupá. Je štěstím, že ve stejném věku dovede lidi do čekáren očních lékařů také presbyopie (vetchozrakost). „Po čtyřicátém roce začíná oko přirozeně ztrácet svou schopnost zaostřovat bezchybně na různé vzdálenosti. To přivede klienty do ordinace očního lékaře. Odborník by měl nejen změřit velikost refrakční vady, tedy krátkozrakosti, dalekozrakosti, případně astigmatismu, ale kvůli riziku glaukomu také vyšetřit pečlivě oční pozadí a nitrooční tlak. Na očních klinikách je pak možné využít i nejmodernější metodu, tak zvanou optickou koherenční tomografii, díky které jsme schopni detailně vyšetřit vrstvy sítnice,“ říká MUDr. Martin Fučík, primář oční kliniky Lexum v Praze.

Pravidelné oční preventivní vyšetření je u zeleného zákalu klíčové a včasná diagnostika je základem účinné léčby. „Při tomto onemocnění dochází k postupnému odumírání vláken zrakového nervu a následně k omezení zorného pole. První pro pacienty viditelné změny se ale projevují až při ztrátě 30 % nervových vláken. Ani tehdy ale nemusí nemocní pomalu postupující změny ve vidění zaznamenat. Poškozený oční nerv už není možné znovu obnovit a cílem je tak zabránit jeho dalšímu poškození,“ vysvětluje MUDr. Fučík. Léčba přitom spočívá ve snižování

zvýšeného nitroočního tlaku, který je jedním z hlavních rizikových faktorů zeleného zákalu. Lékaři mohou kombinovat konzervativní přístup ve formě kapek, chirurgické operace a laserových zákroků, jako jsou laserová iridotomie, laserová cyklofotokoagulace a selektivní laserová trabekuloplastika.

Zelený zákal jako první postihuje periferní vidění. Nejprve dochází k malým výpadkům v zorném poli, a jak nemoc postupuje, stávají se výpadky v zorném poli již nepřehlédnutelné. Člověk ztrácí takzvané periferní vidění a místo některých lidí a předmětů již vidí pouze stíny a černé skvrny. Pacienti občas také vnímají duhové kruhy kolem jasných světél.

Na rozvoj zeleného zákalu má vliv dědičnost: u nejběžnějšího typu je riziko výskytu až patnáctkrát vyšší, pokud jím onemocněl někdo z rodičů nebo sourozenců. Nejvýznamnějším rizikovým faktorem je zvýšený nitrooční tlak.

UMĚLÁ INTELIGENCE V ROLI OČNÍHO LÉKAŘE

Umělá inteligence může nejen zjednodušit práci při psaní textů, vytvořit fotografie, vypočítat příklad nebo hrát roli debatujícího kolegy. Své místo bude mít i v ordinacích očních lékařů, kde bude pomáhat při diagnostice zeleného zákalu a dalších očních onemocnění. Podle bývalého prezidenta Světové glaukomové asociace, Fabiana Lerner, bude možné díky umělé inteligenci v širokém měřítku interpretovat snímky zrakového nervu a včas tak rozpoznat onemocnění. To spolu s přesnější diagnózou umožní začít dříve s účinnou léčbou. „Rozvoj umělé inteligence v oblasti diagnostiky a sledování glaukomu rychle postupuje. Zatím jejímu využití brání složitost glaukomu a nemožnost zobecnění a vytvoření spolehlivého modelu, který bude schopná interpretovat. Proto nebyly současné modely pro diagnostiku dosud schválené pro praxi. Stále zůstávají také etické otázky a ochrana soukromí pacientů. Věřím ale, že pokrok bude v této oblasti pokračovat a v řádu let budeme mít díky umělé inteligenci k dispozici nové nástroje posouvající naši práci dál,“ říká MUDr. Fučík.

(kráceno)

Zdroj: https://vitalnisenior.cz/2024/03/umela-intelligence-bude-pomahat-pri-lecbe-zeleneho-zakalu/#google_vignette

INFORMACE

Čeští vědci vyvinuli jedinečný přístroj ke zkoumání sluchu

Čeští vědci z Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR v čele s Pavlem Jungwirthem vyvinuli kompletní počítačový model ucha. Díky němu nyní mohou celkově modelovat sluch savců, tedy i člověka, a použít jej mimo jiné k vývoji a zdokonalení sluchových pomůcek. Výsledky výzkumu zveřejnil vědecký časopis *Hearing Research*.

„Můj mladší syn Matěj má závažné sluchové postižení a já jsem chtěl té problematice lépe porozumět. Kromě toho jsem si uvědomil, že v lidském uchu je přenos informace zprostředkován iontovými proudy vápníku a draslíku, což je přesně naše výzkumná parketa,“ vysvětluje vedoucí týmu Jungwirth, proč se pustil do výzkumu, který na první pohled nesouvisí s jeho specializací na chemii.

Počítačový model ucha nahrazuje dřívější fyzické měření, které bylo pro lidské ucho příliš invazivní. Nynější podrobná konstrukce modelu ucha spojuje nejnovější znalosti z oboru fyziologie a molekulárních principů.

Na projektu spolupracoval Pavel Jungwirth s Pavlem Mistríkem z firmy MED-EL, která vyvíjí kochleární implantáty. Ty se vkládají do vnitřního ucha, kde stimulují nervy a nahrazují funkci hlemýždě. Ten přenáší vibrace na membránu, jejíž vlákna vše převádějí na signál a vše odesílají do mozku. Původní plán vývoje modelu vycházel na tři až čtyři roky, nakonec se protáhl na dvanáct let.

Zdroj: https://pozitivni-zpravy.cz/cesti-vedci-vyvinuli-jedinecny-pristroj-ke-zkoumani-sluchu/#dop_ab_variant=1251210&dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box

Udílání cen Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením

V rámci oslavy Mezinárodního dne osob se zdravotním postižením vyhlásil Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením (VVOZP) výsledky 30. ročníku soutěže o Cenu VVOZP za publicistické práce zaměřené na zdravotní postižení a fotografické soutěže na téma: *Také to zvládnou!* Hlavním měřítkem při posuzování přihlášených děl je to, jak může přihlášená práce oslovit širokou veřejnost, seznámit ji s tématem zdravotního postižení a pozitivně ovlivnit její přístup k tomuto tématu. Cílem je vyzdvihnout především ta díla, která přináší pozitivní a nezkreslený obraz o životě lidí s postižením. Ceny jsou udělovány ve třech kategoriích – tiskové, rozhlasové a televizní.

Mezi oceněnými byli i tvůrci, kteří se zabývají tématem sluchového a zrakového postižení. Přinášíme vám výběr oceněných.

TISKOVÁ KATEGORIE

1. cena: Linda Albrechtová, *Životní příběh prakticky nevidomé ženy*.

Autorka v článku autenticky, bez příkras i bez sebelibování popisuje svou cestu za vzděláním, kdy se musela vypořádat nejen se zrakovým postižením, ale někdy i s nepochopením okolí. Článek je velmi cenný především proto, že seznamuje široké publikum s vnitřním prožíváním situací a se silou, která je nutná k jejich řešení. Působí ale jistě i na lidi s podobným postižením, kteří by takto mohli pochopit, že „hodit flintu do žita“ je až to poslední, co by člověk měl udělat.

Článek je dostupný na <https://medium.seznam.cz>.

TELEVIZNÍ KATEGORIE

1. cena: Ivan Crnac, *Filmová akademie Miroslava Ondříčka v Písku, Jsem CODA (2023)*

Film nás přivádí do rodiny Sedláčkových a Půlpánových, kde jedinými slyšícími členy jsou jejich děti. V 80. letech pro tyto děti vznikl termín CODA, což je zkratka pro Children Of Deaf Adults – z angličtiny volně přeloženo jako slyšící děti

neslyšících rodičů. Hlavní protagonistkou filmu je šestnáctiletá slyšící dívka Jolanka, která žije ve střídavé péči svých neslyšících rodičů.

3. cena: Alexandra Vebrová, Alena Derzsiová, Televizní klub neslyšících č. 4/2023, Česká televize

Spolek uživatelů kochleárního implantátu, zkráceně SUKI, pomáhá rodičům a jejich sluchově postiženým dětem zvládat náročné období nastavování implantátu i jejich zařazení do společnosti. Za téměř třicet let fungování této organizace se na její vedení obrátily stovky rodičů. Pořad nám dává nahlédnout do světa dětí se sluchovým postižením, které díky kochleárním implantátům mohou vést spokojený a radostný život jako jejich slyšící vrstevníci. Svým obsahem šíří osvětu, optimismus a naději pro děti i jejich rodiče.

FOTOGRAFICKÁ SOUTĚŽ

2. cena: Veronika Širc: Dokážu to, fotografie byla pořízena na Lékařské fakultě Ostravské univerzity

Fotografie zachycuje neslyšícího studenta Lékařské fakulty Ostravské univerzity. Pětadvacetiletý David Buzrla si plní životní sen. Už jen jeden rok mu zbývá k dokončení studia. Davidův sen je na dosah i díky oboustranné kochleární implantaci: „Věřím, že začnu slyšet i zvuky, které jsem nikdy neslyšel. Implantát zlepšuje porozumění mluvené řeči, a tím pádem budu blíže ke svým vysněným oborům. Ať už to bude traumatologie, nebo ORL. Věřím, že to dokážu!“

(kráceno)

Zdroj: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/vvozp/aktuality/vyhlaseni-vysledku-30--rocniku-ceny-vvozp-za-publicisticke-prace-zamerene-na-tema-zdravotniho-postizeni-a-fotograficke-souteze-210904/#>

OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH

Steven McCoy

Steven je osobnost s mnoha profesemi a zájmy. Je americký podnikatel, novinář, moderátor talk show, filantrop a spisovatel. Ve své práci je velice úspěšný. Nepřekonal jen svůj handicap, ale je také první afroamerický hluchoslepý novinář v USA.

Steven McCoy se narodil v roce 1988 ve městě Newark v USA. Od svých pěti let nosí sluchadlo. Ve 30 letech mu byl diagnostikován Usherův syndrom. Postupná ztráta zraku pro něj znamenala novou výzvu. Musel se učit novým způsobům samostatného života, na který byl zvyklý. Úspěšně vystudoval obor mediální studia a tvůrčí psaní na univerzitě ve městě Jersey.

Svoji kariéru začal ve společnosti Walta Disneyho jako stážista. Byl natolik dobrý, že mu ve firmě nabídli práci pro Disney rádio v New Yorku. Později psal také scénáře pro americký hiphopový a R&B hudební videopořad. Protože rád dělal věci po svém, založil vlastní společnost s názvem Spoken Entertainment LLC. Jeho společnost se dostala do povědomí milionů lidí díky jeho originalitě. Zaměřoval se na rozhovory s osobnostmi veřejného života a informace z různých společenských událostí. Začal svoji vlastní podcastovou show „Posezení se Stevenem“. Tento pořad je dostupný na iTunes.

Kromě své práce se věnuje také charitativní činnosti. Byl dobrovolníkem organizace VoluntEARS, která umožňuje osobám s postižením sluchu pomáhat např. v Nepálu nebo na Srí Lance. Sám pořádá různé charitativní akce nejen s cílem pomoci, ale také rozšířit povědomí o pigmentové retinopatii. Uspořádal také vánoční charitativní akci, při které jeho rodina rozdávala peníze a dárky chudým rodinám a dětem s autismem. Při jiné akci rozdával knihy a školní potřeby dětem ve městě Newark.

V roce 2021 vydal knihu „Posezení se Stevenem: lež, kterou jsem skoro prožil, abych se dostal kupředu“. Díky

svým pořadům na různých platformách v online prostředí šíří povědomí o svém handicapu, zastupuje tak komunitu se ztrátou sluchu a zraku, ale také LGBTQ+ a afroamerickou komunitu. Snaží se zlepšit podmínky pro hluchoslepé v USA pomocí spolupráce se zákonodárci Bílého domu i se senátory. Upozorňuje např. na nutnost dostupnosti sluchadel. Je členem představenstva Koalice Usherova syndromu. Se svým pořadem navštěvuje děti a mládež, aby je motivoval k překonávání překážek a zdolávání výzev, kterým musí čelit.

Prosadit se v mediálním světě je velmi těžké a podaří se to jen těm nejlepším. A bez známostí je to ještě obtížnější. Steven je tak velkou inspirací pro mnoho lidí. „Je důležité stanovit si cíl a podnikat postupné kroky k jeho naplnění,“ říká Steven.

Pro Doteky připravila Lenka Veverková

Zdroj: <https://www.imdb.com/name/nm5474566/bio/>
<https://www.ushersyndromesociety.org/news/bios/steven-mccoy.html>
<https://www.fightingblindness.org/resources/rewriting-the-narrative-as-the-first-black-deaf-blind-journalist-197#top>
<https://community.thriveglobal.com/steven-mccoys-life-story-is-a-tale-of-inspiration-itself/>

ZE SVĚTA

Memorandum o vzájemné shodě

V únoru 2024 došlo k významné události na poli prosazování práv osob s hluchoslepotou. Dvě velké organizace – Světová federace hluchoslepých a Deafblind International podepsaly tzv. Memorandum o vzájemné shodě. Důvodem spolupráce je nejen prosazování práv a potřeb osob s hluchoslepotou, rozšiřování povědomí o problematice hluchoslepoty, ale také strategická podpora rozvoje služeb s ohledem na specifika hluchoslepých. Memorandum bude sloužit jako osnova pro vzájemnou podporu při dosahování strategických cílů a činností obou organizací.

Nejdříve si krátce představme obě organizace.

Světová federace hluchoslepých (WFDB) je celosvětově uznávané sdružení, které reprezentuje práva osob s hluchoslepotou. Federace byla založena v říjnu 2001 na Novém Zélandu při příležitosti konání 7. světové konference Heleny Kellerové. Cílem WFDB je zlepšit kvalitu života hluchoslepých a zajistit rovná práva a příležitosti ve všech oblastech ve společnosti. Svoje cíle se snaží prosazovat na základě spolupráce se samotnými hluchoslepy, s členskými organizacemi hluchoslepých i dalšími partnery. Hlavní motto organizace je: „Nic o nás (hluchoslepých) bez nás (hluchoslepých)“. V současné době Federace sdružuje organizace z 68 zemí světa (včetně ČR).

Deafblind International (DbI) je mezinárodní nezisková organizace, která se zaměřuje na potřeby osob s hluchoslepotou, jejich rodiny, ale také na profesionální organizace poskytující služby hluchoslepým. Organizace má vlastní ústavu a výbory, které ji spravují. Má členské organizace z různých zemí světa, vytváří 17 geograficky nebo tematicky zaměřených sítí (např. změřené na Afriku nebo Usherův syndrom). Jejím heslem je „Connect to act“ (Propojení k akci).

Memorandum, které spolu organizace uzavřely, má 4 body. První bod se týká výměny znalostí a informací z oblasti strategických plánů a vzájemné podpory při poznání práce obou organizací. Součástí tohoto bodu je také organizace společných akcí. Druhý bod je zaměřen na podporu při šíření publikací, informací nebo oficiálních prohlášení. Díky tomuto partnerství a vzájemné propagaci budou mít informace mnohem větší dopad. Třetí bod zdůrazňuje potřebu společného úsilí na podporu výzkumu, kampaní, vytváření pracovních skupin, projektových týmů nebo výborů z členů obou organizací. Čtvrtý bod se týká spolupráce na úrovni řízení obou organizací. Obě organizace budou mít možnost vzájemně se účastnit svých zasedání. Prezidenti se budou scházet minimálně jednou ročně.

Memorandum je takto platné 4 následující roky, pokud jej některá z organizací nevypoví dříve.

Pro Doteky přeložila Lenka Veverková

Zdroj: <https://wfdb.eu/2024/03/01/wfdb-and-dbi-sign-a-memorandum-of-understanding/>

Nevidomá herečka v úspěšném seriálu

V roce 2023 vznikl na streamovací službě Netflix seriál pod názvem *Jsou světla, která nevidíme*. Seriál je natočený podle románu autora Anthonyho Doerra. Vypráví příběh dívky jménem Marie-Laure, která žije se svým otcem v Paříži. V šesti letech Marie-Laure oslepne a otec jí postaví dokonalý model jejich čtvrti, aby se ulice naučila a byla schopná najít cestu domů. Po obsazení Paříže nacisty prchají do opevněného městečka Saint-Malo ke strýci, který v rámci odboje vysílá tajné rozhlasové vysílání. Marie-Laure se zde potká se spřízněnou duší Wernerem, kterého Hitlerův režim naverboval, aby sledoval ilegální vysílání. Spolu s Marie-Laure sdílí tajné pouto a její víru v lidskost a naději v neúprosné době.

Seriál je výjimečný nejen svým úspěchem, krásným zpracováním příběhu, ale také tím, že do hlavní role tvůrci obsadili skutečně nevidomou dívku. Herečku vybírali po celém světě a roli získala americká dívka Aria Mia Loberti.

Aria se narodila s achromatopsií, což je vzácné genetické onemocnění očí. Za určitých podmínek nevidí vůbec a v některých případech má jen zachované zbytky zraku. K orientaci jí pomáhá vodící pes. Herectví se nikdy nevěnovala. Studovala rétoriku na doktorandském studiu a o castingu se dozvěděla od své učitelky. Ve filmu si zahrála se světoznámými herci. Přestože o této kariéře nikdy nesnila, byla nadšená a otevřely se jí nové možnosti. Podle ní je důležité, aby bylo ve filmech a seriálech více herců se zrakovým postižením. Tak budou příběhy lépe odpovídat realitě. Na druhou stranu ale nechce být dána do škatulky „slepá herečka“. Aria Mia říká: „Nebyla jsem slepá doktorandka ani slepá autorka, slepá cokoli. Když to všechno dělám, jsem sama sebou. Slepota není to, co bych měla klást před své povolání.“

Aria Mia touží bořit stereotypy. Se svou nejlepší kamarádkou Molly Stevens napsala knihu o 11leté nevidomé dívce, která se vydává za dobrodružstvím

a cestuje časem, aby zastavila zlou sílu, která chce zničit lidstvo. Po natočení seriálu *Jsou světla, která nevidíme* získala další filmovou roli v *Kronice rodu Spiderwicků*.

Pro Dotečky zpracovala Lenka Veverková

Zdroj: <https://www.csfd.cz/film/1236835-jsou-svetla-ktera-nevidime/zajimavosti/>

https://netflixer.cz/serialy/41306-je-slepa-nikdy-nehrala-a-poprve-sla-na-casting-aria-mia-loberti-ziskala-hlavni-rolu-po-boku-velkych-hvezd-a-okouznila-cely-svet/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu

VZKAZY MOUDRÝCH

**„Ve štěstí pamatuj na neštěstí.
V létě je dobré pamatovat na zimu
a udělat si zásoby.“**

Baltasar Gracián (1601–1658)

španělský jezuita a barokní prozaik a filosof

RECEPTY

Pohankovo-rýžové rizoto

Všechny vás srdečně vítám v rubrice o vaření, a protože přede mnou vytrvale a stále tajíte své úžasné recepty, dovolím si vám nabídnout jeden ze svých. Jako všechny mé recepty je jednoduchý, levný, zdravý, rychlý a moc dobrý (aspoň mně moc chutná 😊). Zásada vaření (moje) totiž je, abyste u plotny netrávili příliš času, mohli se věnovat dostupným aktivitám a zálibám a přitom byli pořádně nacpaní, ovšem nikoliv přejedení, z jídla ospalí a leniví. A ještě poznámka – budete potřebovat hrnec rýžovar, pomocníka jedinečného a nepostradatelného, který vám v kuchyni ušetří spoustu práce, času a následného drhnutí kastrolů či zapékacích mís. Nikdy v něm rýži (pohanku) nepřevaříte, navíc ji dle potřeby udržíte teplou (už snad každý rýžovar má funkci udržování teploty). Jdeme na to, na základ si připravte:

jeden menší hrnek rýže
jeden menší hrnek pohanky loupané
2 větší cibule
5 stroužků česneku (dle chuti i víc)
pepř
sůl
majoránku
sójovou omáčku (nemusí být)
olej

Propranou rýži i pohanku dejte do rýžovaru, zalijte 4 hrnky vody (které jsou logicky stejné jako ty, v nichž jste odměřovali), osolte, přidejte kávovou lžičku oleje (nemusíte) a zapněte vaření. Jakmile se hrnec vypne, máte uvařeno, jedná se o minuty. Mezitím do kastrolu kápněte trošku oleje, vhodte nakrájenou cibuli, nadrcený česnek a lehce osmahněte. Přidejte uvařenou rýži s pohankou, trochu opepřit, možná dle chuti přisolit,

posypat drcenou majoránkou a velmi opatrně zakápnout sójovou omáčkou. Promíchat a máte hotovo. Takto připravený základ můžete použít samotný k lehkému obědu i večeři, doporučuji se zeleninovým salátem. Dále jako přílohu k pečenému kuřeti nebo vepřové pečínce či z něj udělat zeleninové nebo houbové rizoto:

Nejjednodušší je podusit na kapce oleje mraženou zeleninovou směs nebo pár žampionů, smíchat je s již hotovým základem, posypat strouhaným sýrem a rýžovo-pohankové rizoto je na světě! A pokud čekáte strážníky, kteří se ke stolu budou trousit jak švábi na pivo, dejte rizoto zpět do rýžovaru, zapněte nahřívání a máte vystaráno.

Přeji všem, co rádi zkouší něco nového, báječnou chuť a těm, kteří neradi, přesto ale musí denně vařit, ať se jim toto rychlé a chutné jídlo podaří – a věřím, že ho, stejně jako já, moc rádi zařadí na jídelníček.

Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků

DOTEKY. Časopis LORM z.s., Léto, číslo 119. Vychází čtvrtletně.

Závěrka příspěvků do čísla Doteky 120/Podzim 2024: **1. 8. 2024**

Vydává: LORM – Společnost pro hluchoslepé z.s., Zborovská 62, 150 00 Praha 5.

Doteky vychází ve zvětšeném černotisku, Braillově písmu, jako zvuková nahrávka v mp3 formátu na CD-ROMu a v elektronické podobě.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.

Redakční rada: Zdena Jelínková (šéfredaktorka), Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka),

Mgr. Hana Dvořáková (metodik-fundraiser)

Za LORM z.s.: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 314 012

Ilustrace na titulní straně: Tomáš Zach

Grafická úprava: Stáňa Laňková, Nad Budánkami II./13, Praha 5

Tisk ve zvětšeném černotisku: QT Studio, s. r. o., Hornokrčská 561/60, 140 00 Praha 4

Náklad: 100 černotiskových výtisků

Tisk v Braillově písmu: Teiresiás – Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky,

Masarykova univerzita, Komenského náměstí 2, 602 00 Brno, www.teiresias.muni.cz

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají časopis Doteky v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace.

Celoroční příspěvek pro členy LORM z.s. včetně distribuce činí 50 Kč.

V elektronické podobě je časopis bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří by si přáli zaslat Doteky ve zvětšeném černotisku nebo na CD-ROMu jako zvukovou nahrávku, se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolupodílejí finanční částkou. Roční předplatné na Doteky za čtyři čísla činí 200 Kč. V Braillově písmu Doteky vychází pouze v omezeném nákladu 3 ks a jsou k dispozici hluchoslepým čtenářům k zapůjčení v Poradenských centrech LORM v Praze a Brně. Starší i nová čísla Doteků jsou zdarma veřejnosti přístupná na webových stránkách www.lorm.cz ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá LORM z.s., Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: kancelar@lorm.cz.

Časopis je rozesílán na základě objednávky členům LORM z.s. a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele.

LORM z.s.

Zborovská 62

150 00 Praha 5

tel: 257 314 012

REGISTRACE MINISTERSTVA

KULTURY ČR č. E 11000